Національний технічний університет України
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ
імені ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»

Кафедра психології та педагогіки

ПВ Профорієнтація та профвідбір

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни	
Рівень вищої освіти	*Перший (бакалаврський)*
Галузь знань	*05 Соціальні та поведінкові науки*
Спеціальність	*053 Психологія*
Освітня програма	*Прикладна психологія*
Статус дисципліни	*Вибіркова*
Форма навчання	*Заочна*
Рік підготовки, семестр	*3 курс, осінній семестр*
Обсяг дисципліни	*4 кред. ЄКТС/120 годин* *лекції – 6 годин, семінарські – 4 годин,* *самостійна робота – 110 годин*
Семестровий контроль/ контрольні заходи	*ДКР/Залік*
Розклад занять	*Лекції: 1 (перший тиждень)* *Практичні заняття: 2 (перший, другий тиждень)* *roz.kpi.ua*
Мова викладання	*Українська*
Інформація про керівника курсу / викладачів	*Оніпко Зоряна Сергіївна, ст. викладач кафедри психології та педагогіки* *https://psy.kpi.ua/onipko/*
Розміщення курсу	*https://classroom.google.com/c/Njg5NTI4MzE0MjQ4?cjc=mnwgv53*

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Профорієнтація та профвідбір» - вибіркова освітня компонента.

Вивчення даної дисципліни є важливим компонентом професійної підготовки майбутніх фахівців в галузі психології, оскільки профорієнтаційна робота є одним із важливих напрямів роботи практичного психолога.

Вивчення дисципліни «Профорієнтація та профвідбір» дозволить поглибити знання щодо теоретичних засад профорієнтаційної роботи, її особливостей, завдань, які вона покликана реалізувати, структурою, формами та методами здійснення; основних етапів та напрямів профорієнтаційної роботи; системи управління профорієнтаційною діяльністю; основ професіографії як науки; поняття професії, їх класифікації; специфіки складання професіограм; змісту професійної інформації; профдіагностичних методів, які використовуються в системі профорієнтації; психології професійної кар'єри; процедури проведення професійного відбору; особливостей виявлення та критерії оцінки професійної придатності особистості; змісту профконсультації та етичних принципів діяльності профконсультанта; специфіки професійної адаптації як напрямку профорієнтації.

Здобувачі вищої освіти, опанувавши дану дисципліну зможуть проводити діагностику професійного самовизначення особистості; проводити професійну консультацію на стадіях вибору

професії; складати професіограму, проводити професіографічні дослідження щодо професійного самовизначення молоді; визначати індивідуально-психологічні властивості особистості, які необхідно враховувати при визначенні психологічної придатності людини до професії.

Завданнями навчальної дисципліни є: ознайомлення здобувачів вищої освіти з теоретичними засадами профорієнтаційної роботи, а також формування у здобувачів освіти умінь з надання кваліфікованої професійної допомоги особистості у процесі її професійного самовизначення; окреслення місця профорієнтаційної роботи у структурі професійної діяльності психолога; використання методів профорієнтаційної роботи в залежності від напрямів та завдань.

Метою курсу є підготовка здобувачів вищої освіти до здійснення профорієнтаційної роботи з учнями, наданні кваліфікованої професійної допомоги особистості у процесі її професійного самовизначення та вибору професії.

Відповідно до вимог ОПП **метою дисципліни** є ***посилення*** у здобувачів вищої освіти:

Загальних компетентностей:

- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК 1);
- знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності (ЗК 2);
- здатність генерувати нові ідеї (креативність) (ЗК 7);
- навички міжособистісної взаємодії (ЗК 8);
- здатність та готовність впроваджувати наукові основи та рекомендації щодо сучасної життєдіяльності, засоби фізичного, психічного, психологічного і духовного розвитку особистості й самовдосконалення (ЗК 13).

Фахових компетентностей:

- здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології (ФК 1);
- здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків (ФК 3);
- здатність використовувати валідний та надійний психодіагностичний інструментарій (ФК 5);
- здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації (ФК 7);
- здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту (ЗК 9);
- здатність поліпшувати психологопедагогічний процес і відповідне соціальне середовище (ЗК 14);
- здатність здійснювати психологічний вплив з метою оптимізації психічного функціонування індивіда або групи (ФК 15).

Програмні результати навчання:

- аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв’язання (ПРН 1);
- розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ у контексті професійних завдань (ПРН 2);
- обирати та застосовувати валідний та надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проективні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги (ПРН 5);
- пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власнірішення щодо їх розв’язання (зокрема, щодо організації заходів раннього вручання) (ПРН 9);
- формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, відстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника (ПРН 10);
- складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій (в т.ч. у роботі з особами, що отримали психологічні травми, зокрема внаслідок війни) (ПРН 11);

складати та реалізовувати програму психопрофілактичних і просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника (ПРН 12).

2 . Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Для вивчення дисципліни здобувачеві освіти бажано мати навички використання текстового редактора на комп'ютері, навички роботи з електронними базами наукових інститутів та бібліотек.

Навчальна дисципліна «Профорієнтація та профвідбір» вивчається одночасно із дисциплінами «Психологія особистості», «Основи психологічного консультування» та «Патопсихологія».

Дисципліна «Профорганізація та профвідбір» органічно зв'язана з усіма психологічними дисциплінами. Для успішного опанування матеріалу курсу необхідним є отримання знань з таких теоретичних дисциплін як «Вступ до спеціальності», «Вікова та педагогічна психологія» та «Основи психодіагностики». Дисципліна перебуває у певному зв'язку з іншими дисциплінами соціально-логіко-гуманітарного блоку, що створюють загальну світоглядну і методологічну основу для сприйняття здобувачами вищої освіти змісту пропонованої дисципліни.

Вивчення навчальної дисципліни дозволить ефективніше опановувати дисципліни циклів загальної та професійної підготовки такі, як: «Психологія праці», «Організаційна психологія» та ін.

3. Зміст навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин			
	Всього	у тому числі		
		Лекції	Семінарські заняття	СРС
	2	3	4	5
Тема 1. Сутність професійної орієнтації в рамках професійного самовизначення	10	2	-	8
Тема 2. Історія становлення та розвитку професійної орієнтації	8	-	-	8
Тема 3. Основи професіографії	10	-	-	10
Тема 4. Професійна психодіагностика в системі професійної орієнтації особистості.	14	-	2	12
Тема 5. Профорієнтація учнівської молоді.	8	-	-	8
Тема 6. Психологія професійної кар'єри	6	-	-	6
Тема 7. Професійний відбір в системі професійної орієнтації особистості.	12	2	-	10
Тема 8. Професійна консультація як засіб професіоналізації особистості	16	2	2	12
Тема 9. Психологічні особливості професійної адаптації	10	-	-	10
Підготовка до ДКР	**20**	**-**	**-**	**20**
Підготовка до заліку	**6**	**-**	**-**	**6**
Всього годин	**120**	**6**	**4**	**110**

Заочна форма

4. Навчальні матеріали та ресурси

Для успішного вивчення дисципліни достатньо опрацьовувати навчальний матеріал, який викладається на лекціях, а також ознайомитись з:

Для успішного вивчення дисципліни достатньо опрацьовувати навчальний матеріал, який викладається на лекціях, а також ознайомитись з:

4.1 Базова література:

1. Заєць І.В., Шевенко А.М. Науково-практичне забезпечення профдіагностичної і профконсультативної діяльності / Метод. реком. – К., 2022. – 124 с.
https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/733129/1/%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BD%D1%96%20%D1%80%D0%B5%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D0%B4%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%97%20%D0%97%D0%B0%D1%94%D1%86%D1%8C%20%D0%86.%D0%92.%20%D0%A8%D0%B5%D0%B2%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE%20%D0%90.%D0%9C.%202022..pdf
2. Психологія професійної діагностики та професійного консультування: практичний посібник / Ігнатович О. М., Татаурова-Осика Г. П., Шевенко А. М. ; за ред. О. М. Ігнатович. — Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2021. — 225 с
https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/728940/1/15%20%D0%9F%D0%A1%D0%98%D0%A5%D0%9E%D0%9B%D0%9E%D0%93%D0%86%D0%AF%20%D0%9F%D0%A0%D0%9E%D0%A4%D0%95%D0%A1%D0%86%D0%99%D0%9D%D0%9E%D0%87.pdf
3. Психологія професійної діяльності: підручник / за ред. С. К. Шандрука. Тернопіль: ЗУНУ, 2022. 256 с.
http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/47921/1/%D0%91%D1%96%D1%81%D0%BA%D1%83%D0%BF-%D0%93%D1%96%D1%80%D0%BD%D1%8F%D0%BA%20-%20%D0%9F%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F%20-%20%D0%BF%D1%96%D0%B4%D1%80%D1%83%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%281%29.pdf
4. Психологія професійного самовизначення особистості : монографія / М.С. Корольчук, Ю.В.Дроздова, В.М.Корольчук, В.І. Осьодло, А.М. Сипливий ; за заг. ред. М.С. Корольчука. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2018. – 280 с.
https://knute.edu.ua/file/MjIxNw==/87f89535bfff7b0e945651623925b4a6.pdf

4.2. Допоміжна література:

1. Берташ М. І., Клевець Л. М. Коханець А. С. (202 2). Особливості конкретних методів та методик професійного відбору персоналу. *Вісник Національного університету оборони України*. 2022. №*70*(6). С. 5–13.
http://visnyk.nuou.org.ua/article/view/268509
2. Боднар А. Я., Рибалочка К. А. Особливості професійного самовизначення сучасних студентів. *Психологія та психосоціальні інтервенції*. 2020. Том 3. С. 3-10.
https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/22952d16-01cd-4e4d-b92a-357335d48add/content
3. Бородін А.О., Красильник Ю.С. Засоби та методи професійної орієнтації здобувачів освіти / А. О. Бородін, Ю. С. Красильник // Актуальні проблеми психологічної та соціальної адаптації в умовах кризового суспільства: збірник матеріалів IX Міжнародної науково-практичної конференції, м. Ірпінь, 25-29 квітня 2024 року. – Ірпінь: Державний податковий університет, 2024. – С. 68-72.
https://repositary.knuba.edu.ua/server/api/core/bitstreams/a13b794f-b711-4fb7-a119-28a9402fe089/content
4. Горішня К.І. Вторинне професійне самовизначення: індивідуальна траєкторія розвитку. *Габітус*. 2020. Випуск 18, Т. 1. С. 81-85.
http://habitus.od.ua/journals/2020/18-2020/part%201/16.pdf

5. Горбач І. В. Тимощук Є. А. Проблема визначення поняття «професійне самовизначення» в психології. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Психологія». 2021.* №13. С. 25-28.
https://eprints.oa.edu.ua/id/eprint/8518/1/7.pdf
6. Джигун Л. М., Грабар С.Основні вимоги до особистості психолога, який проводить професійно-психологічний відбір кадрів. Psychology Travelogs. 2024. № 4. С. 191-199
https://pt.khmnu.edu.ua/index.php/pt/article/view/243/229
7. Дехтяренко І. С. Теоретико-методологічні засади здійснення професійного психологічного відбору військовослужбовців до Національної гвардії України. *Юридична психологія*, 2022. № 2 (31). С. 47-53.
https://psychped.navs.edu.ua/index.php/psychped/article/view/1527/1521
8. Калениченко Р.А., Коханець А.С., Берташ М.І. Професійний відбір та професійний добір у профорієнтаційній роботі. *Вісник Національного університету оборони України*. 2022. Вип. 5(69). С. 47-58
http://visnyk.nuou.org.ua/article/view/262677/261421
9. Кар'єрне консультування: практ. посіб. / ІгнатовичО. М., Заєць І. В., Татаурова-Осика Г. П., Шевенко А. М. ; за ред. О. 221 М. Ігнатович. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2020. 282 с
https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/724027/1/10_%D0%9A%D0%B0%D1%80%27%D1%94%D1%80%D0%BD%D0%B5%20%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%81%D1%83%D0%BB%D1%8C%D1%82%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%BA%D1%82%20%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD.pdf
10. Клибанівська, Т. М. Професійне самовизначення та професійне становлення старшокласників. Актуальні проблеми психології. 2020. №1(57). С. 32–39.
http://www.appsychology.org.ua/data/jrn/v1/i57/6.pdf
11. Коропецька О. М. К-68 Психологічні основи професійної орієнтації та самореалізації особистості. Навчальний посібник. – К. : КНТ, 2016. 438 с.
12. Могильна Ю. І. Європейський досвід професійної орієнтації учнівської молоді. *Український педагогічний журнал*. 2021. № 4. С. 88-95.
13. МожаровськаТ. В. Теоретичні аспекти психологічних особливостей адаптації працівників. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Психологія*. 2023. № 2. С. 65-68.
http://psy-visnyk.uzhnu.uz.ua/index.php/psy/article/view/212/298
14. Осьодло В. І., Сердюк Л. З., Курбатова А. О.Особливості професійного становлення студентів – психологів. *Вісник Національного університету оборони України*. 2022. № 69 (5). С. 126 –134.
http://visnyk.nuou.org.ua/article/view/265320
15. Охріменко З.В., Балабуха, Л. І. (2020). Теоретико-практичні проблеми сучасної професійної орієнтації учнів: тенденції розв'язання. *Науковий вісник Національного еколого-натуралістичного центру. Серія: Педагогічні науки*.2020. №2(10). С. 56–70.
https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/723599/1/%D0%A2%D0%B5%D0%BE%D1%80.-%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%BA%D1%82.%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B1%D0%BB.%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%D1%84%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%94%D0%BD%D1%82.%20%28%D0%9E%D1%85%D1%80%D1%96%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE%20%D0%97.%2C%20%D0%91%D0%B0%D0%BB%D0%B0%D0%B1%D1%83%D1%85%D0%B0%20%D0%9B.%29.pdf
16. Пахомов І. В. Організація профорієнтаційної роботи в закладі професійної освіти: електронний навчальний курс. Біла Церква: БІНПО ДЗВО «УМО» НАПН України, 2023. 26 с.
https://binpo.com.ua/wpcontent/uploads/2023/10/%D0%9F%D0%B0%D1%85%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D0%B2-%D0%86.%D0%92._%D0%95%D0%9D%D0%9A-%D0%9F%D1%80%D0%BE%D1%84%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%94%D0%BD%D1%82%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F.pdf
17. Петренко В. В., Василенко О.М. Професійна спрямованість та чинники, що впливають на вибір професії студентами закладів вищої освіти. *Актуальні питання соціальної роботи: надбання, проблеми, перспективи*. 2020. Вип. 1. С. 90- 93.
https://elar.khmnu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/066b60e1-a51d-407b-bfa9-151b30b48e3a/content

18. Петриченко Л. О. (2023) Професійне самовизначення особистості як психолого-педагогічна проблема.*Освіта. Інноватика. Практика*. 2023. Вип. *11*(5). С. 52–58
https://oip-journal.org/index.php/oip/article/view/182/119
19. Пінська О.Л. Психологічні аспекти професійного самовизначення в ранньому юнацькому віці. *Актуальні проблеми психології в закладах освіти*. 2022. Вип. 12. С. 39-50.
https://eprints.oa.edu.ua/id/eprint/8518/1/7.pdf
20. Про схвалення Концепції Державної цільової соціальної програми «Молодь України» на 2021-2025 роки : розпорядження Кабінету Міністрів України від 23. 12. 2020. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1669-2020- %D1%80#Text
21. Про затвердження Порядку надання послуг з професійної орієнтації осіб : наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарювання від 30.10.2020. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1129-20#Text
22. Про затвердження Концепції державної системи професійної орієнтації населення : постанова Кабінету Міністрів України від 27. 01. 1994. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/842-2008-%D0%BF#Text 16. Про затвердження плану заходів з реалізації Концепції державної системи професійної орієнтації населення : розпорядження Кабінету Міністрів України від 4. 07. 2018. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/469-2018- %D1%80#Text
23. Сергеєва Л. М. Професійне орієнтування: сучасний погляд та перспективи змін. *Вісник післядипломної освіти*. 2021. Вип.17(46). С. 146-160
http://umo.edu.ua/images/content/nashi_vydanya/visnyk_PO/17_46_2021/pedagog/Bulletin_17_46_Pedagogika_Sergeieva.pdf
24. Токар А. В. Психологічні особливості професійного самовизначення старшокласників із різним рівнем емоційного інтелекту, 2022. 109с.
25. Формування професійно ціннісних орієнтацій учнів до трудової діяльності в умовах сучасного освітнього середовища: монографія / З. В. Охріменко, О. Л. Морін, А. М. Шевенко, Д. О. Закатнов, М. І. Підд ячий; за ред. З. В. Охріменко. К ропивницький: Імекс ЛТД, 2022. 152 с.
https://pt.khmnu.edu.ua/index.php/pt/article/view/243/229
26. Чорна І. М., Чернишова С. С. Професійне самовизначення старшокласників у призмі діяльності шкільного психолога. «Світ наукових досліджень» : збірник матеріалів Міжнародної мультидисциплінарної наук. конф. м. Ополе, Польща (Wyższa Szkoła Zarządzania i Administracji w Opolu), 21-22 листопада 2023. Випуск 24, С.210-212.
http://www.economy-confer.com.ua/full-article/5032/
27. Чорна І. М. Психологічні особливості професійного самовизначення школярів. *Вісник Львівського університету. Серія психологічні науки.* 2022. Вип. 12.С.157-163
http://psy-visnyk.lnu.lviv.ua/archive/12_2022/18.pdf
28. Шейкіна К. М., Лісун О. І. Інтерактивні заняття профорієнтаційного спрямування (з досвіду роботи педагогічних працівників закладів професійної (професійнотехнічної) освіти) / уклад.. Суми, 2020. 150 с.
https://nmcpto.sumy.ua/wp-content/uploads/2021/02/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BA%D0%B0-%D1%96%D0%BD%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D0%B8%D1%85-%D0%B7%D0%B0%D0%BD%D1%8F%D1%82%D1%8C.pdf

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

5.1. Заочна форма

Лекційні заняття

№ з/п	***Назва теми лекції та перелік основних питань (перелік дидактичних засобів, посилання на літературу та завдання на СРС)***
1	**Тема 1. Сутність професійної орієнтації в рамках професійного самовизначення** Психологічна сутність професійного самовизначення. Теорії професійного

	самовизначення (психодинамічні теорії, теорія батьківських установок Е.Роу, теорія професійного розвитку Д.Сьюпера, теорія компромісу з реальністю Е.Гінзберг, сценарна теорія Е.Берна тощо). Етапи професійного самовизначення. Професійна самореалізація та професійне самовизначення. Поняття професійної орієнтації: основні підходи, завдання та функції профорієнтації. Категоріальний апарат профорієнтації. Структура та основні напрями профорієнтаційної роботи. Тенденції і принципи профорієнтації. Рекомендації ЮНЕСКО щодо організації профорієнтаційної роботи. ***Завдання на самостійну роботу:*** 1.Пояснити значення професійної орієнтації в сучасному суспільстві. 2. Охарактеризувати нормативно-правові основи профорієнтаційної діяльності. 3. Визначити основні напрями профорієнтації.
2	**Тема 7. Професійний відбір в системі професійної орієнтації особистості.** Професійний відбір як напрям профорієнтації. Історичі аспекти профвідбору. Завдання системи професійного відбору на сучасному етапі. Суть та види професійного відбору. Принципи професійного відбору. Професійна придатність, її виявлення та формування. Професіографічне дослідження Здібності та професійно-важливі якості особистості. Методи професійного відбору. Професійно-етичні аспекти професійного відбору. Кризи професійного становлення та професійної придатності особистості до професійної діяльності. «Професійне вигорання» працівника. Професійні деструкції та деформації. ***Завдання на самостійну роботу:*** 1. Визначити основні завдання професійного відбору. 2. Охарактеризувати етапи професійного відбору. 3. Визначити специфіку формування професійної придатності. 4. Проаналізувати професійно важливі якості особистості, які дозволяють їй успішно освоїти професію. 5. Охарактеризувати основні методи професійного відбору.
3	**Тема 8. Професійна консультація як засіб професіоналізації особистості** Поняття професійної консультації. Мета та завдання професійної консультації. Значення профконсультації в профорієнтаційній роботі. Довідкові, діагностичні, медичні консультації як види професійної консультації. Напрямки профконсультаційної роботи. Етапи професійної консультації. Методологічні принципи профконсультації. Правила проведення профконсультації з різними групами підлітків та молоді. Психотехнології профконсультування. ***Завдання на самостійну роботу:*** 1. Назвати основні завдання профконсультування. 2. Визначити специфіку проведення професійного консультування зі студентською молоддю. 3. Охарактеризувати реабілітаційне консультування. 4. Проаналізувати основи корективального профконсультування.

Семінарські (практичні) заняття

Основні завдання циклу семінарських занять: сформувати у здобувачів вищої освіти: розуміння теоретичного матеріалу; вміння формувати самостійні судження, відстоювати власні погляди, аргументуючи їх на основі наукових фактів; уміння та навички самостійної роботи з підготовки до безпосередньої участі в семінарі-обговоренні.

№ з/п	***Назва теми лекції та перелік основних питань (перелік дидактичних засобів, посилання на літературу та завдання на СРС)***
1	**Тема 4. Професійна психодіагностика в системі професійної орієнтації**

	особистості. **Питання для обговорення:** 1. Психодіагностика в системі професійної орієнтації предметна сфера, мета, завдання та функції. 2. Становлення та розвиток психодіагностики в сфері професійної орієнтації особистості. 3. Методи психодіагностики та їх класифікація. 4. Основні групи профорієнтаційних методів (інформаційно-довідкові, освітні методи; діагностичні методи; методи морально-емоційної підтримки оптантів; методи прийняття рішень та побудови перспектив професійного розвитку особистості). 5. Психодіагностика професійно важливих якостей особистості, когнітивних і комунікативних процесів у структурі професійної діяльності. ***Завдання на самостійну роботу:*** 1. Розкрити завдання професійної психодіагностики. 2. Охарактеризувати особливості психодіагностичного дослідження. 3. Охарактеризувати основну мету психодіагностики у системі професійної орієнтації.
2	**Тема 8. Професійна консультація як засіб професіоналізації особистості** **Питання для обговорення:** 1. Професійна консультація: сутність, проблемне поле, мета та завдання. 2. Види професійних консультацій. 3. Напрямки профконсультаційної роботи. 4. Профконсультаційна ситуація, її типи. 5. Профконсультаційні «казуси» та способи їх подолання. 6. Профконсультація різних соціально-вікових груп населення. 7. Етичні засади діяльності консультанта. 8. Професійно важливі якості консультанта. 9. Місце і роль психодіагностики у профконсультації особистості. 10. Профконсультаційна документація. ***Завдання на самостійну роботу:*** 1. Назвати основні завдання профконсультування. 2. Визначити специфіку проведення професійного консультування зі студентською молоддю. 3. Охарактеризувати реабілітаційне консультування. 4. Проаналізувати основи корективального профконсультування. 5. Проаналізувати особливості індивідуальної профконсультації 6. Розкрити особливості групової профконсультації. 7. Розкрити сутність основних етичних принципів профконсультації особистості.

6. Самостійна робота здобувача вищої освіти

Здобувачі вищої освіти самостійно опрацьовують питання за всіма темами в теоретичному або практичному аспекті

Самостійна робота з навчальної дисципліни «Профорганізація та профвідбір» включає: поглиблене вивчення літератури на задану тему та пошук додаткової інформації; підготовка та репрезентація доповідей за запропонованими темами.

У процесі самостійної роботи здобувачі вищої освіти мають оволодіти вміннями та навичками:

- організації самостійної навчальної діяльності;
- самостійної роботи з навчальною, навчально-методичною, науковою, науковопопулярною літературою;
- конспектування літературних джерел;

- робота з довідковою літературою;
- ефективного планування своєї роботи, дотримання дедлайнів та самомотивації до навчання;
- чіткого і структурованого викладу власних думок під час семінарів;
- критичної оцінки своїх досягнень в навчальній діяльності.

Види самостійної роботи здобувача освіти :

- підготовка до аудиторних занять - 42 години;
- самостійне опрацювання тем – 42 години;
- підготовка до домашньої контрольної роботи – 20 годин;
- підготовка до заліку – 6 годин.

  Загалом – 110 годин.

Тема 2. Історія становлення та розвитку професійної орієнтації

Історичні аспекти світового розвитку профорієнтації. Основні погляди на вибір професії та способи керування даним процесом в історії людства (Платон, Хуан Урарте, М. Перроте, Ч. Беббідж, Ф. Гальтон, Ф. Тейлор, Е. Мейо, Г. Мюнстенберг, О. Ліпман, Ф. Гізе, Д. Древер, Е. Штейн та ін.). Розвиток професійної підготовки молоді у розвинених країнах на сучасному етапі. Система професійної орієнтації в Україні: історичний розвиток та сучасний стан.

Тема 3. Основи професіографії

Сутність, завдання та психологічні основи профпросвіти. Професійна інформація. Принципи професійної інформації. Зарубіжний та вітчизняний досвід проведення профінформації та профпросвіти. Методи і форми професійної інформації. Загальна класифікація професій. Класифікація професій Є. Клімова. Державний класифікатор професій. Професіографія як наука. Основні поняття професіографії: професія, спеціальність, кваліфікація, компетентність, професіограма, психограма. Методи професіографії. Професіограма та її структура. Види професіограм. Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників**.** Психологічні основи оптимального вибору професії. Специфіка складання професіограм. Психограма як основна частина професіограми, що включає повний опис психологічних характеристик та професійно важливих особистісних якостей спеціаліста.

Тема 4. Професійна психодіагностика в системі професійної орієнтації особистості.

Предметна сфера, провідна мета, завдання та функції психодіагностики у системі профорієнтації. Історичний розвиток психодіагностики. Психофізіологічні особливості людини. Діагностичні методики, які використовуються у профорієнтації. Вимоги до підбору профорієнтаційних методик. Методи психодіагностики та їх класифікація. Підходи до виявлення та оцінки професійної придатності (суб'єктивний, проективний, об'єктивний). Формалізовані та малоформалізовані методики. Об'єктивні (психофізіологічні, апаратурні методики, стандартизовані тести) та суб'єктивні психодіагностичні методики (опитувальники, анкети, методики самооцінки, проективні методики). Основні групи профорієнтаційних методів (інформаційно-довідкові, освітні методи; діагностичні методи; методи морально-емоційної підтримки оптантів; методи прийняття рішень та побудови перспектив професійного розвитку особистості).Особливості комп'ютерної психодіагностики.

Тема 5. Профорієнтація учнівської молоді.

Профпросвіта в середній школі. Форми і методи профпросвіти в школі. Профпросвіта в молодшій та старшій школі. Методика ознайомлення учнів з професіями. Професійна активізація учнів: основи, мета та завдання. Форми професійної активізації учнів. Профорієнтаційні ігри як засоби активізації професійного вибору. Професійна проба. Заходи ЗВО в рамках здійснення профорієнтаційної роботи серед школярів.

Тема 6. Психологія професійної кар'єри

Поняття про професійну кар'єру. Підходи до її визначення. Роль професійної кар'єри в житті людини. Психологічна характеристика основних етапів здійснення професійної кар'єри. Професійна соціалізація особистості в організації. Фактори та цінності, які впливають на розвиток кар'єри. Кар'єрні орієнтації як складова здійснення професійної кар'єри. Кар'єрні орієнтації в стуктурі спрямованості особистості. Зміна кар'єрних орієнтацій. Роль професійного самовизначення в успішному здійсненні кар'єри.

Тема 9. Психологічні особливості професійної адаптації

Поняття про професійну адаптацію: сутність та види адаптації. Етапи професійної адаптації. Показники і критерії професійної адаптації. Зовнішні та внутнішні обставини, фактори, що впливають на процес професійної адаптації фахівця. Професійна адаптація фахівця в рамках його професійної взаємодії з середовищем. Індивідуально-особистісний параметри, які впливають на процес адаптації. Професійна адаптація та індивідуальний стиль діяльності. Форми та види професійної адаптації. Професійна дезадаптація. Профілактика професійної дезадаптації.

Політика та контроль

Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

При викладанні дисципліни семестровий рейтинг здобувача вищої освіти формують: робота на семінарах, вчасна здача відповідей на завдання домашньої контрольної роботи. Штрафних балів з дисципліни не передбачається.

Відвідуваність і виконання завдань

Відвідування лекційних занять не оцінюється але є бажаним, оскільки навчальний матеріал викладається в доступній формі та є можливість обговорення дискусійних питань та уточнення незрозумілих моментів. Для здобувачів вищої освіти, які бажають продемонструвати відмінні результати навчання, активна робота на лекційних заняттях вкрай необхідна. Однак відпрацьовувати пропущені лекції не потрібно.

Активна участь здобувача вищої освіти на семінарському занятті є обов'язковою. У разі пропуску семінарського заняття обов'язково повинні бути вивчені теми, а також виконані всі завдання. Контроль знань (розуміння) здобувачем вищої освіти пропущених тем (виконання завдань) відбуватиметься під час спілкування з викладачем за графіком консультацій, доступним на сайті кафедри психології і педагогіки. Здобувач вищої освіти, який виконає відповідні завдання (відповість на питання) отримуватиме відповідні бали до рейтингу залежно від якості відповідей (виконання завдання).

Тема і завдання для семінарського заняття передбачені робочою програмою дисципліни, доступною з особистого кабінету здобувача вищої освіти в системі «Кампус» або на сайті кафедри психології і педагогіки.

Форми роботи

На лекціях висвітлюється зміст тем навчальної дисципліни «Профорієнтація та профвідбір» Тематика лекцій наведена у робочій програмі дисципліни.

На семінарських заняттях здобувачі вищої освіти поглиблюють і розширюють знання з предмету. Тематика семінарських занять наведена у робочій програмі дисципліни.

При викладанні курсу «Профорієнтація та профвідбір» передбачено викоритання наступних **форм та методів навчання**: лекція-візуалізація, інформаційна лекція, лекція-дискусія. В рамках семінарських занять від здобувачів освіти очікується презентація доповіді з тем, зазначених в робочій програмі, участь в обговоренні доповідей інших здобувачів освіти, відповіді на питання викладача. На семінарських заняттях застосовуються **методи і форми роботи:** групові дискусії при вирішенні проблемних питань, діагностичні методи, які використовуються у профорієнтації, методи професіографії.

Готуючись до семінарського заняття, здобувач вищої освіти повинен чітко розуміти зміст запитання та дати чітку відповідь на нього. Для підготовки успішної доповіді та активної роботи на семінарському занятті, здобувачу вищої освіти необхідно вміти працювати з науковою та навчальною літературою, а також здійснювати самостійно аналітичну та пошукову діяльність. Під час семінарського заняття викладач аналізує та оцінює доповіді здобувачів, вказує на слабкі та сильні сторони. Крім того, викладач може задавати додаткові питання з теми семінару як безпосередньо доповідачу, так і групі в цілому. У разі виникнення у здобувачів освіти додаткових питань з теми, викладач надає на них відповіді.

Організація самостійної роботи здобувачів вищої освіти перебдачає: опрацювання лекційного матеріалу; робота з науковою та навчальною літературою; самостійне вивчення всіх питань, які винесені на обговорення на семінар; реферування відповідної теми та підготовка презентації. Джерела для підготовки здобувач вищої освіти може знаходити в бібліотеках та в електронному вигляді.

Політика університету

Академічна доброчесність

Основні види академічної відповідальності встановлені Законом України «Про освіту». Згідно із частиною 6 статті 42 до основних видів академічної відповідальності здобувачів освіти належать: повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; відрахування із закладу освіти; позбавлення академічної стипендії; позбавлення наданих закладом освіти пільг з оплати за навчання.

Політику, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності містять такі регламентуючі документи КПІ ім. Ігоря Сікорського, оприлюднені на сайті Університету: Кодекс честі КПІ ім. Ігоря Сікорського https://kpi.ua/files/honorcode.pdf, Положення про систему запобігання академічному плагіату https://osvita.kpi.ua/sites/default/files/downloads/Pologen_pro_plagiat.pdf, а також нормативно-правові документи, офіційні рекомендації, накази та розпорядження, соціологічні дослідження КПІ ім. Ігоря Сікорського, методичні матеріали, освітні курси https://kpi.ua/academic-integrity

Норми етичної поведінки

Норми етичної поведінки здобувачів вищої освіти і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: https://kpi.ua/code.

7.Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (РСО)

Поточний контроль: опитування за темою заняття, домашня контрольна робота.
Семестровий контроль: **залік**

Оцінювання та контрольні заходи

Рейтинг здобувача вищої освіти з дисципліни складається з балів, що отримуються за:

1) відповіді та доповнення відповідей інших здобувачів вищої освіти у процесі дискусії на семінарському занятті;

2) виконання домашньої контрольної роботи.

Деталізовані критерії оцінювання результатів навчання здобувача вищої освіти визначені у положенні про РСО з дисципліни та представлені у Додатку 1.

Викладач оцінює роботу здобувача вищої освіти на семінарському занятті.

Здобувач вищої освіти може оскаржити оцінку викладача, подавши відповідну скаргу викладачу не пізніше наступного дня після ознайомлення здобувачем вищої освіти з виставленою викладачем оцінкою. Скарга розглядатиметься за процедурами, встановленими університетом.

Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Рекомендації здобувачам вищої освіти

Працюючи на лекції, здобувачу вищої освіти варто конспектувати основні поняття, ознаки, класифікації, визначення, про які розповідатиме викладач. Якщо здобувач вищої освіти буде уважно слухати, фіксувати відповідний матеріал, потім прочитає цей текст, застосує його при підготовці до семінарського заняття. Якщо після цього здобувач вищої освіти презентує свою обґрунтовану позицію (думку), критично оцінить позиції (думки) інших здобувачів вищої освіти,

ставитиме питання викладачу та здобувачам вищої освіти – обсяг засвоєного ним навчального матеріалу і глибина його розуміння збільшуватиметься в рази.

Готуючись до семінарського заняття, здобувач вищої освіти повинні обов'язково опрацювати лекційний матеріал певної теми, бажано ознайомитись з додатковою навчальною літературою. При виникненні питань, виявленні незрозумілих положень необхідно обов'язково обговорити їх з викладачем. На семінарському занятті навіть добре підготовлений здобувач вищої освіти не повинен залишатись пасивним спостерігачем, а активно включатись у обговорення питання. Якщо ж здобувач вищої освіти не ознайомився з навчальним матеріалом, йому варто уважніше слухати виступаючих, і завдяки отриманій інформації намагатись компенсувати недоліки підготовки до заняття. Не слід відмовлятись від відповіді на питання викладача. Навіть якщо здобувач вищої освіти не знає відповіді, доцільно спробувати відповісти, висловити свою думку, виходячи з власних знань, досвіду, логіки запитання тощо. Однак, варто пам'ятати, що незнання матеріалу дисципліни є суттєвим недоліком роботи здобувача вищої освіти і буде негативно впливати на його загальний рейтинг. Відповідальне ставлення до підготовки на кожне семінарське заняття дає змогу не лише правильно засвоїти навчальний матеріал, але й зекономити зусилля при проходженні семестрового контролю.

Дистанційне навчання

Можливе синхронне дистанційне навчання з використанням платформ для відео-конференцій та освітньої платформи для дистанційного навчання в університеті.

Інклюзивне навчання

Допускається

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено старшим викладачем кафедри психології і педагогіки, кандидатом політичних наук Оніпко Зоряною Сергіївною.

Ухвалено кафедрою психології і педагогіки (протокол № 15 від 31.05.2024 р.).

Погоджено Методичною комісією факультету соціології і права (протокол № 9 від 26.06. 2024 р.)

Додаток 1

Рейтингова система оцінювання результатів навчання
(для здобувачів вищої освіти заочної форми)

Рейтинг здобувача вищої освіти з дисципліни «Профорієнтація та профвідбір» складається з балів, що отримуються за:

1) відповіді та доповнення відповідей інших здобувачів вищої освіти у процесі дискусії та виконанні практичних робіт на семінарському занятті;

2) виконання домашньої контрольної роботи.

Система рейтингових (вагових) балів та критерії оцінювання:

Робота на семінарському (практичному) занятті (максимальна кількість балів за один семінар – 10 балів)

активна участь у проведенні заняття; надання повної і аргументованої, логічно викладеної доповіді, відповіді, висловлення власної позиції з дискусійних питань або повністю правильне вирішення завдань з відповідним обґрунтуванням, у поєднанні зі слушними доповненнями відповідей інших здобувачів вищої освіти у процесі дискусії	8-10
активна участь у проведенні заняття; надання правильних відповідей або правильне вирішення завдань з незначними неточностями, порушеннями логіки викладення відповіді чи обґрунтування при вирішенні задачі	4-7
надання відповідей з чисельними значними похибками	1-3
відсутність відповіді, ухиляння від участі у семінарському занятті	0

10 балів × 2 с.з. = 20 балів.

*2 Виконання домашньої контрольної роботи (максимальна кількість балів складає **80** балів):*

Домашня контрольна робота включає 4 питання, що є елементами кожного теоретичного розділу навчальної дисципліни. Виконання ДКР полягає в розгорнутій письмовій відповіді на кожне з 4 питань певного варіанту. Варіант ДКРнадається викладачем на лекційному занятті або визначається рандомно.

Орієнтовний перелік питань до ДКР та вимоги до оформлення наведено у Додатку 2. Кожне питання ДКР оцінюється в 20 балів, таким чином максимальна оцінка за виконання ДКР складає 80 балів.

Критерії оцінювання кожного питання ДКР:

повна, аргументована, логічно викладена відповідь. Наведено приклади та обгрунтування (виконано правильно 100% завдання)	20 балів
правильна відповідь з незначними неточностями, порушеннями логіки викладення відповіді (виконано правильно більше 60% завдання)	12-19 балів
відповідь з чисельними значними помилками, відповідь неповна,без обґрунтування або відсутність відповіді (виконано менше 60% завдання)	0 балів

Приклад варіанту ДКР:

Варіант 1

1. Розкрити зміст поняття «професійна орієнтація»: підходи до визначення, завдання, функції.
2. Назвати форми профінформаційної роботи зі школярами.
3. Розкрити особливості професійної консультації: сутність, проблемне поле.

4. Дати характеристику етапам професійної адаптації.

Варіант 2

1. Розкрити сутність професіографії як науки.
2. Визначити сутність та принципи професійного відбору.
3. Проаналізувати напрямки профконсультаційної роботи.
4. Означити заходи профілактики професійної дезадаптації.

Розрахунок шкали (R) рейтингу:
Сума вагових балів контрольних заходів протягом семестру складає:

RD = 20 + 80 = 100 балів.

Здобувачі вищої освіти, які набрали протягом семестру **60 і більше балів** мають можливості:

а) отримати залікову оцінку (залік) відповідно до набраного рейтингу (рейтингові бали переводяться до оцінки згідно із таблицею та заносяться до відомості семестрового контролю);

б) виконати залікову контрольну роботу з метою підвищення оцінки (при цьому попередній рейтинг здобувача вищої освіти з дисципліни скасовується і він отримує оцінку тільки за результатами залікової контрольної роботи).

Здобувачі вищої освіти, які набрали протягом семестру менше **60 балів, але виконали умови допуску,** виконують залікову контрольну роботу.

Залікова контрольна робота *складається з 100 тестових завдань, що відображають зміст всієї дисципліни та виконується письмово.*

Залікова контрольна робота проводитися за допомогою гугл-тестів, доступ до ЗКР надається здобувачам вищої освіти лише під час проведення заліку. Тривалість ЗКР – 90 хвилин. Залікова контрольна робота містить 100 тестових питань, кожне питання містить 3-4 варіанти відповіді, серед яких правильною є лише одна. Задача здобувача вищої освіти – уважно прочитати питання та варіанти відповідей, обрати один варіант відповіді (правильний на думку здобувача вищої освіти) та позначити його у будь-який зручний спосіб.

Максимальна кількість балів складає **100** (максимальна кількість балів за 1 тестове завдання – 1 бал):

Правильно виконано 100 % тестових питань	100 балів
Правильно виконано більше 60% тестових питань (60-99 питань)	60-99 балів
Правильно виконано менше 60% тестових завдань (0-59 питань)	0 балів

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

Кількість балів	*Оцінка*
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

Додаток 2

Орієнтовні питання до залікової контрольної роботи

1. Розкрити сутність поняття «професійне самовизначення».
2. Охарактеризувати основні теорії професійного самовизначення.
3. Проаналізувати специфіку етапів професійного самовизначення.
4. Розкрити зміст поняття «професійна орієнтація»: підходи до визначення, завдання, функції.
5. Назвати принципи профорієнтації.
6. Охарактеризувати основні віхи з історії розвитку профорієнтації.
7. Дати характеристику системі професійної орієнтації в Україні.
8. Окреслити сутність, завдання та психологічні основи профпросвіти.
9. Означити принципи профпросвіти.
10. Охарактеризувати методи та форми професійної інформації.
11. Дати характеристику основним класифікаціям професій.
12. Розкрити сутність професіографії як науки.
13. Проаналізувати методи професіографії.
14. Дати характеристику професіограмі (структура, види).
15. Проаналізувати специфіку складання професіограм.
16. Окреслити специфіку профпросвіти в середній школі.
17. Охарактеризувати професійну активізацію учнів: основи, мета та завдання.
18. Означити основні методологічні вимоги до опису професій та методи професіографії.
19. Назвати форми профінформаційної роботи зі школярами.
20. Проаналізувати роль шкільного психолога в профорієнтаційній роботі з учнями.
21. Розкрити підходи до визначення поняття «професійна кар’єра», її роль в житті людини.
22. Дати характеристику професійній соціалізації особистості.
23. Проаналізувати психологічні теорії кар’єрного розвитку (змістовні, процесуальні, змістовно-процесуальні, конструктивістські).
24. Розкрити фактори та цінності, які впливають на розвиток кар’єри.
25. Проаналізувати поняття «кар'єрні орієнтації» в стуктурі спрямованості особистості.
26. Охарактеризувати процес формування, розвитку та змін кар’єрних орієнтацій.
27. Означити гендерні особливості кар’єрних орієнтацій студентської молоді.
28. Визначити сутність та принципи професійного відбору.
29. Окреслити завдання професійного відбору.
30. Проаналізувати принципи професійного відбору.
31. Дати характеристику етапам професійного відбору.
32. Розкрити зміст поняття «професійна придатність»
33. Охарактеризувати типи професійної придатності.
34. Виділіити основні структурні компоненти професійної придатності.
35. Визначити особливості виявлення та критерії оцінки професійної придатності особистості.
36 . Проаналізувати професійно важливі якості особистості.
37. Дати характеристику методам професійного відбору.
38. Окреслити етичні норми проведення професійного відбору.
39. Назвати основні показники професійної придатності до професії практичного психолога.
40. Окреслити місце професійної діагностики в системі професійної орієнтації особистості.
41. Охарактеризувати особливості психодіагностичного дослідження в рамках профорієнтації.
42. Проаналізувати діагностичні методи, які використовуються у профорієнтації.
43. Проаналізувати інформаційно-довідкові, освітні методи в професійній психодіагностиці.

44. Дати характеристику методам морально-емоційної підтримки оптантів.
45. Охарактеризувати методи прийняття рішень та побудови перспектив професійного розвитку особистості в професійній діагностиці.
46. Розкрити особливості професійної консультації: сутність, проблемне поле.
47. Окреслити мету та завдання професійної консультації.
48. Назвати види професійних консультацій.
49. Проаналізувати напрямки профконсультаційної роботи.
50. Визначити специфіку профконсультаційної ситуації, її типи.
51. Дати характеристику профконсультаційним «казуси» та способи їх подолання.
52. Окреслити особливості профконсультації різних соціально-вікових груп населення.
53. Розкрити етичні засади діяльності консультанта.
54. Назвати професійно важливі якості консультанта.
55. Визначити зміст профконсультації за основними напрямами надання профконсультативної допомоги населенню.
56. Проаналізувати особливості індивідуальної профконсультації
57. Розкрити особливості групової профконсультації.
58. Розкритисутність професійної адаптації.
59. Назвати види професійної адаптації.
60. Проаналізувати компоненти профадаптації.
61. Дати характеристику етапам професійної адаптації.
62. Розкрити індивідуально-особистісні характеристики, які впливають на процес адаптації.
63. Проаналізувати показники і критерії професійної адаптації.
64. Означити взаємозв'язок професійної адаптації та індивідуального стиля діяльності.
65. Означити критерії оцінки психічної адаптації в умовах провідної професійної діяльності.
66. Проаналізувати поняття «професійна дезадаптація».
67. Дати характеристику поведінці особистості в ситуації нездатності адаптуватися до вимог професійної діяльності.
68. Означити заходи профілактики професійної дезадаптації.